

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszków indemnizacyjnych za rok 1881.

Wysoki Sejmie!

C. k. rząd przedłożył wysokiej Izbie zamknięcie rachunków dochodów i wydatków wszystkich trzech funduszków indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego, a wysoki Sejm uchwałą swoją z 13. września b. r. przekazał te zamknięcia rachunków do zbadania komisji budżetowej.

Co do formy tego zamknięcia rachunków komisya budżetowa zaznacza z uznaniem, iż w przedłożonym zamknięciu rachunków za r. 1881. zastosowano się w znacznej części do uwag uczynionych w zeszłorocznem sprawozdaniu naszej komisji o zamknięciu rachunków funduszków indemnizacyjnych za r. 1880. I tak: sumę wypłacaną z skarbu państwa jako subwencyę czyli uposażenie funduszków indemnizacyjnych, oddzielono od sum dawanych z tegoż skarbu państwa jako zaliczki nieoprocentowane lecz zwrotne i rzeczywiście zwrócone; gdy przeciwnie w zamknięciach rachunków przedkładanych w latach dawniejszych, sumy dawane z tych dwóch tak odmienianych tytułów łączono w jedną pozycyę. Nastąpiła także w zamknięciu rachunków druga korzystna zmiana co do formy: iż dochody z dwóch różnych tytułów, t. j. dochody z zapłat na renty i dochody z własnego majątku funduszków indemnizacyjnych, łączone dotychczas niestosownie w jeden tytuł dochodów „wpłaty na renty“, rozdzielono na dwa tytuły: b) „wpłaty na renty“ i c) „dochody z własnego majątku“. Ale tę korzystną zmianę w formie przeprowadzono dotychczas tylko w zamknięciu rachunków funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjkiego. Lecz pozostał ten, zdaniem komisji, błąd w formie, że jeżeli jest przewyżka wydatków rzeczywistych funduszu indemn. nad jego rzeczywiste dochody, czyli jeżeli jest niedobór, albo też jeżeli jest przewyżka dochodów rzeczywistych nad rzeczywiste wydatki, czyli jeżeli jest pozostałość z rachunków, ten niedobór lub tę pozostałość wykazują wprawdzie rachunki bliżej zbadane, ale ani niedobór, ani pozostałość z rachunków nie są uwidocznione w ten sposób, jak to być winno w budżetowym zamknięciu rachunków.

Co do istoty rzeczy, przedłożone przez rząd zamknięcie rachunków funduszków indemnizacyjnych wykazuje *przewyżkę rzeczywistych dochodów* w r. 1881. nad rzeczywiste wydatki w tymże roku tylko w dwóch funduszach indemnizacyjnych, — mianowicie: wschodnio-galicyjским i krakowskim; natomiast zamknięcie rachunków funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyjского przedstawia *przewyżkę rzeczywistych wydatków* — wprawdzie przewyżkę niewielką, bo 17.641 zł.

wynoszącą — nad rzeczywiste dochody tegoż funduszu. Niedobór ten pokryty został zaliczką daną funduszowi zachodnio-galicyjskiemu z funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego. Niżej wymienimy wskazaną w przedłożeniu rządowym przyczynę tego niedoboru, przyczynę też samą, która spowodowała iż także przewyżki dochodów nad wydatki w innych dwóch funduszach indemnizacyjnych są nie wielkie, gdy przeciwnie w r. 1880 wynosiły znaczną sumę 408.446 zł. w. a.

W funduszu indemnizacyjnym Galicyi wschodniej obrachowano w budżecie na r. 1881 ogół dochodów na sumę 3,637.988 zł. w. a.; według zaś przedłożonego przez rząd zamknięcia rachunków za ów rok, dochody rzeczywiste w r. 1881 wynosiły ogółem 3,736.872 złr. 40 ct. (nie wliczając w ten ogół dochodów pozostałości z rachunków r. 1880 wynoszącej 191.833 zł., jaką wykazało zamknięcie rachunków za ów rok 1880). Przeto ogół rzeczywistych dochodów w r. 1881. był większym od przewidzianego w budżecie o 98.884 zł. 40 ct. Ta przewyżka ogółu dochodów rzeczywistych nad preliminowane powstała tak jak i w r. 1881. po 1-sze z powodu, że zasiłek dawany przez kraj funduszom indemnizacyjnym, to jest dodatek indemnizacyjny, chociaż ustanowiony na 1881 r. w wysokości mniejszej niż dawniej, bo w wysokości 45 ct. do każdego złotego podatków bezpośrednich wraz z dodatkiem $\frac{1}{3}$ części, przyniósł istotnie 2,213.400 zł. 29 ct. na rachunek należności tak bieżącej jak i zaległej, gdy na poczet obu tych należności obrachowano go w budżecie na r. 1881 na sumę 2,131.858 zł.; przeto zasiłek od kraju, czyli dodatek indemnizacyjny przyniósł rzeczywiście więcej o 81.542 zł. 29 ct. niż oznaczono w budżecie. Jednym z powodów tej przewyżki dochodu rzeczywistego z dodatku indemnizacyjnego nad dochód preliminowany, było to, że cały dodatek indemnizacyjny zapłacony we Lwowie przez dyrekcye dróg żelaznych galicyjskich zarachowany był w dochód funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego, a część tego dodatku zapłaconego przez dyrekcye dróg żelaznych, należna funduszom indemnizacyjnym zachodnio-galicyjskiemu i krakowskiemu, nie była zwrócona tym funduszom przed końcem 1881 r. Pomimo tego ta przewyżka rzeczywistego dochodu z dodatku indemnizacyjnego nad preliminowany, byłaby znaczniejszą, gdyby w 1881 r. nie wykonano należnego zwrotu podatującym nadpłaty dodatków indemnizacyjnych pobranych w 1880 r. w wysokości 48 ct. do jednego złotego podatków bezpośrednich, a dodatków pobranych w tej większej wysokości przed zatwierdzeniem uchwały Sejmu, który zwołany późno i dopiero w lipcu 1880 r. uchwalając dodatek na 1880 r., zniżył go na 45 ct. Drugim powodem przewyżki dochodów rzeczywistych nad preliminowane było, iż za wylosowane własne obligacje otrzymano 27.300 zł., zaś w tej pozycji dochodów nie preliminowano żadnej kwoty w budżecie. Rzeczywiste dochody były także większe od preliminowanych, z powodu po 3-cie, że w budżecie nie preliminowano żadnego dochodu ze zwrotu zaliczek, a dochód ten wynosił istotnie 5.267 zł. 50 ct. Natomiast dochody rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych w rubryce „dochód z odsetek od własnych obligacyj“, albowiem oznaczono w budżecie ten dochód na 38.924 zł., bo taka była wartość kuponów zapadłych w 1881 r. od własnych obligacyj, ale kuponów tych nie zrealizowano przed końcem 1881 r.

Ogół wydatków w funduszu indemnizacyjnym Galicyi wschodniej obrachowano w budżecie na r. 1881 na 3,637.988 zł., według zaś przedłożonego przez rząd zamknięcia rachunków, ogół wydatków tegoż funduszu indemnizacyjnego w r. 1881 wynosił rzeczywiście 3,719.231 zł. 33 ct., przeto wydatki rzeczywiste były większe od preliminowanych o 81.243 zł. 33 ct.

Porównując szczegółowo pozycye wydatków rzeczywistych z preliminowanymi, widzimy, że wydatki rzeczywiste były większe od preliminowanych po 1-sze i głównie z powodu, że na zakupno obligacyj indemnizacyjnych na własność funduszu wydano istotnie w 1881 r. z dochodów bieżących 149.201 zł., a na wydatek ten nic nie preliminowano; po 2-gie renta roczna od kapitałów nieasygnowanych wynosiła więcej o 395 zł. 25 ct. niż preliminowano, albowiem mniej wypłacono kapitałów; po 3-cie w budżecie na 1881 r. nie preliminowano żadnego wydatku na zaliczki zwrotne, rzeczywicie zaś z sumy wydanej na takie zaliczki zwrotne, nie zwrócono jeszcze przed końcem r. 1881 kwoty 4194 zł. 75 ct. i dopiero zwróconą będzie w latach następnych, a więc ta kwota wpisana została w poczet rzeczywistych wydatków 1881 r. odpowiednio zasadam budżetowym,

zwrot zaś jej wpisany będzie w poczet rzeczywistych dochodów lat następnych. Przeto wydatki rzeczywiste w tych trzech rubrykach były większe o 153.791 zł. 2 ct. niż preliminowano. Natomiast we wszystkich innych rubrykach wydatki rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych o 72.547 zł. 69 ct. mianowicie: po 1-sze w wydatkach na zarząd wydano mniej o 5517 zł. z powodu zmniejszenia czynności a przeto zmniejszenia liczby urzędników i dyurnistów przy Dyrekcji funduszków indemnizacyjnych. Po 2-gie na spłatę obligacyj indemnizacyjnych wylosowanych w latach poprzednich i w r. 1881 wyznaczono w budżecie 1,500.220 zł., wydano zaś istotnie 1,489.047 zł., przeto wydano mniej o 11.173 zł., a to z powodu, że nie wszystkie obligacje wylosowane i płatne w r. 1881 przedstawiono do wypłaty przed końcem tegoż roku. Po 3-cie na odsetki dla uprawnionych tj. na zapłatę kuponów od obligacyj wyznaczono w budżecie 2,031.841 zł. wypłacono zaś rzeczywiście za kupony zapadłe w latach poprzednich 152.044 zł. 11 ct., za kupony zapadłe w 1881 r. 1,826 140 zł. 63 ct., razem 1,978.184 zł. 74 ct., przeto mniej niż preliminowano o 53.656 zł. 26 ct., ponieważ znaczna ilość kuponów zapadłych po koniec 1881 r. nie została przedstawioną do wypłaty w 1881 r. Po 4-te na zwrot nadpłaconych podatków indemnizacyjnych i inne zwroty rachunkowe preliminowano 76.580 zł., zapłacono zaś istotnie 74.584 zł. 25 ct., przeto mniej o 1995 zł. 75 ct. Ponieważ wydatki rzeczywiste w trzech wyżej wskazanych rubrykach były większe o 153.791 zł. 2 ct. niż oznaczono w budżecie, we wszystkich zaś innych rubrykach wydatki rzeczywiste były mniejsze od preliminarza o 72.547 zł. 69 ct.; przeto ogół wydatków rzeczywistych był większy od ogółu wydatków preliminowanych o 81.243 zł. 33 ct., jak to już wyżej wskazaliśmy.

Jeżeli ogół wydatków rzeczywistych w 1881 r. wynoszący sumę 3,719,231 zł. 33 ct. porównamy z ogółem dochodów rzeczywistych w tymże roku wynoszących sumę 3,736.872 zł. 40 ct., widzimy, iż przewyżka dochodów 1881 r. nad wydatki tegoż roku wynosi 17.641 zł. 7 ct. i tę to kwotę pożyczyl fundusz indemnizacyjny wschodnio-galicyski funduszowi indemnizacyjnemu zachodnio-galicyskiemu dla pokrycia niedoboru w jego dochodach w 1881 r.

Jednak do ogółu rzeczywistych dochodów 1881 r. należy jeszcze dodać *pozostałość* z rachunków roku poprzedniego 1880. w sumie 191.833 zł. 9 ct., którą to pozostałość z rachunków 1880 r. wykazało rządowe zamknięcie rachunków za ów rok i sprawozdanie naszej komisji o tem zamknięciu rachunków przyjęte przez wys. Sejm. Przeto ogół dochodów rzeczywistych funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyskiego w 1881 r. 3,736.872 zł. 40 ct. wraz z tą pozostałością z rachunków 1880 r. 191.833 zł. 9 1/2 ct, wynosił razem 3,928.705 zł. 49 1/2 ct. odjąwszy od tej sumy ogół rzeczywistych wydatków w 1881 r. 3,719.231 „ 33 „ pozostaje reszta 209.474 „ 16 1/2 „

Z tej sumy: po 1-sze pożyczono, jak wspomnieliśmy, funduszowi indemnizacyjnemu zachodnio-galicyskiemu dla pokrycia niedoboru w jego dochodach, który wykazemy zdając niżej sprawę z zamknięcia rachunków tegoż funduszu zachodnio-galicyskiego 17.641 zł. 7 ct.

Po 2-gie. Przeniesiono do majątku funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyskiego 100.000 „ — „ jak to niżej okaże przedstawienie stanu majątku tegoż funduszu.

Po 3-cie. Na zakup obligacyj indemnizac. na własność funduszu wschodnio-galicyskiego dodano 7.159 „ 16 „ do sumy 149.201 zł. użytych na ten cel z dochodów bieżących 1881 r.

Razem 124.800 „ 23 „

Przeto ostateczna pozostałość z rachunków dochodów i wydatków funduszu wschodnio-galicyskiego przy ich zamknięciu z końcem r. 1881 wynosi **84.673 „ 93 1/2 „** i sumę tę przeniesiono do majątku tegoż funduszu.

Majątek własny funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego wynosił z końcem r. budżetowego 1881 — 1,159.292 zł. 59. ct. licząc obligacye indemnizacyjne będące własnością tego funduszu według ich imiennej wartości. Mianowicie stan majątku tego funduszu był z końcem r. 1881 następujący: a) obligacye indemnizacyjne własnością funduszu tego będące w imiennej wartości 928.170 zhr. m. k. czyli 974.578 zł. 50 ct. w. a.; b) książeczka kasy oszczędności na 40 zł. 16 ct.; c) pozostały z rachunków r. 1880 kapitał w gotówce ulokowany na procencie w sumie 100.000 zł.; d) pozostałość z rachunków z końcem roku 1881 w kwocie 84.673 zł. 93 ct., razem jak wyżej ogół majątku **1,159.292 zł. 59 ct.**

Aktywa funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego były z końcem 1881 r. następujące: Po 1sze wyżej wyszczególniony majątek funduszu, który wówczas wynosił 1,159.292 zł. 59 ct., a dodawszy do tego majątku zapadłe w r. 1881 od własnych obligacyj kupony w wartości 112.137 zł. 87 ct., aktywa z własnego majątku wynosiły z końcem 1881 roku 1,271.430 zł. 46 ct.; Po 2gie należności: a) od stron obowiązanych 17.140 zhr. 1 ct.; b) od kraju: zaległe należności dodatku indemnizacyjnego 1,016.084 zhr. 87 ct.; c) zaliczki zwrócić się mające 1.415 zhr. 29 ct. Po 3cie zapas kasowy w gotówce z końcem 1881 r. 85.254 zł. 43 ct. Ogół więc aktywów funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego wynosił z końcem 1881 roku **2,391.325 zł. 8 ct.**

Pasywa czyli stan bierny funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego z końcem 1881 r. były następujące: 1sze należność za wydatki na zarząd funduszem — 1.330 zł. 24 ct.; 2gie należność za obligacye wylosowane a dotychczas nie przedstawione do wypłaty 513.093 zhr.; 3cie kapitały zlikwidowane a jeszcze nieasygnowane 9.268 zł. 57 ct.; 4te odsetki od obligacyj indemnizacyjnych to jest należność za kupony zapadłe do końca 1881 r. a jeszcze nie przedłożone do wypłaty 654.322 zł. 26 ct.; 5te renta roczna od nieasygnowanych kapitałów 2.104 zł. 91. ct.; 6te renty zaległe likwidowane a nie asygnowane 836 zł. 4 ct.; 7me nadpłaty w dodatkach indemnizacyjnych które zwrócić należy opodatkowanym 22.882 zł. 31 ct., 8me nadpłacone przez strony kapitały i renty 150 zł. 56 ct.; 9te depozyta zwrócić się mające 82.254 zł. 43 ct. Do tych pasywów wynoszących razem 1,289.242 zł. 34 ct., dodawszy główne pasywu tegoż funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego, które stanowi należność za obligacye indemnizacyjne pozostałe do losowania i spłaty czyli umorzenia od początku roku 1882 do roku 1898 w sumie 39,157.629 zł., widzimy że ogół pasywów funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego wynosił z końcem 1881 r. **40,446 871 zhr 34 ct.**

Niemożemy zaś wpisać w poczet pasywów funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego zamieszczonej w rządowym zamknięciu rachunków sumy 42,213.629 zł. 82 ct. powstałej z subwencji wypłacanej corocznie przez skarb państwa funduszowi indemnizacyjnemu wschodnio-galicyjskiemu od r. 1858, oraz powstałej z zaliczek dawanych przez skarb państwa temuż funduszowi indemnizacyjnemu przed 1858 r.; albowiem pretensyi skarbu państwa do zwrotu tych subwencji i zaliczek nie uznaje wysoki Sejm i nigdy nie uznał. Przeto według tak sprostowanego rachunku, pasywa funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego obrachowane przez rząd z końcem r. 1881 na 82, 660.501 zł. 16 ct., wynosiły wówczas 40,446.871 zł. 34 ct.

Przechodzimy do zdania sprawy z przedłożonego przez rząd zamknięcia rachunków *funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniej*. W budżecie na 1881 r. preliminowano ogół dochodów tego funduszu na sumę 2,069.139 zł.; zaś według przedłożonego przez rząd zamknięcia rachunków ogół rzeczywistych dochodów w r. 1881. wynosił 2,034.534 zł. 40 ct. (nie wliczając w poczet dochodów pożyczki danej funduszowi zachodnio-galicyjskiemu z funduszu indemn. wschodnio-galicyjskiego w kwocie 17.641 zł., dla usunięcia przewyżki rzeczywistych wydatków nad rzeczywiste dochody, czyli dla pokrycia niedoboru); przeto ogół dochodów rzeczywistych był mniejszy od preliminowanych o 34.604 zł. 60 ct. Mianowicie: dochody rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych w ru-

bryce „dodatek indemnizacyjny do podatków“; albowiem dochód z tego dodatku indemn. ustanowionego na 1881 r. w wysokości 45 ct. do jednego złotego podatków bezpośrednich wraz z dodatkiem $\frac{1}{3}$ części, preliminowany był w budżecie w sumie 869.814 zł., licząc tak na poczet zaległej należitości z lat dawniejszych jak na poczet należitości bieżącej za rok 1881., przyniósł zaś rzeczywicie dochodu tytułem zaległej należitości za lata ubiegłe 171.048 zł. 29 ct., zaś tytułem należitości za rok bieżący 662.774 zł. 37 ct., razem przyniósł dochodu 833.822 zł. 66 ct., przeto przyniósł mniej o 35.990 zł. niż oznaczono w budżecie. Przedłożone zamknięcie rachunków uzasadniając ten mniejszy dochód w 1881 r. z dodatku indemnizacyjnego przedstawia następujące tego powody: Po 1sze w 1881 r. zwrócono podatkującym nadpłaty dodatku indemnizacyjnego pobranego w 1880 r. wyżej nad wymiar, bo w wysokości 48 centów do jednego złotego podatków bezpośrednich, a pobranego w tej większej wysokości z tej przyczyny, że Sejm nie obradował w 1879 r., a zwołany dopiero w czerwcu 1880 r. uchwalając w lipcu 1880 r. cały budżet i dodatek indemnizacyjny na 1880 r., zniżył dodatek na 45 ct. Uchwała ta sejmowa oznaczająca wymiar dodatku indemnizacyjnego na 1880 r., zatwierdzoną została dopiero w listopadzie 1880 r., gdy dodatek indemnizacyjny na 1880 r. już był po większej części pobrany w wysokości 48 centów, a zwrot nadpłat nastąpił dopiero w 1881 r. Drugim powodem małego dochodu z dodatku indemnizacyjnego w 1881 r. dla funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyjskiego było to, że cały dodatek indemnizacyjny zapłacony w 1881 r. we Lwowie przez dyrekcje dróg żelaznych galicyjskich, zarachowany został w dochód z dodatku indemnizacyjnego dla funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego, jak to już wspomnieliśmy wyżej, a część tego dodatku zapłaconego przez dyrekcje dróg żelaznych, należna funduszom indemnizacyjnym zachodnio-galicyjskiemu i krakowskiemu, nie była jeszcze funduszom tym zwrócona przed końcem 1881 roku.

Dochody rzeczywiste funduszu Galicyi zachodniej w 1881 r. były mniejsze od preliminowanych także w rubryce „odsetki od zakupionych obligacyj“ o 21.870 zł. z powodu, ponieważ zapadłe w 1881 r. kupony od obligacyj indemnizacyjnych, będących własnością funduszu, nie zostały w tym roku zrealizowane. Natomiast dochody rzeczywiste były większe od preliminowanych w rubrykach: 1sze „wpłaty stron obowiązanych na kapitały i na renty“ o 4.834 zł. i o 149 zł. z powodu, iż zaległości z lat poprzednich spłacono w 1881 r.; 2gie w rubryce „gotówka za wylosowane własne obligacje“ w sumie 14.070 zł., ponieważ ten dochód nie był przewidziany przy ułożeniu budżetu na r. 1881; 3cie dochód był większy o 3.588 zł. w rubryce odsetki za zwłokę w spłaceniu rat i zwrot za brakujące kupony przy wylosowanych obligacjach indemnizacyjnych wykupionych w 1881 r., ponieważ przy układaniu budżetu obrachowano za nisko dochód z tych dwóch przypadkowych źródeł.

Ogół wydatków w funduszu indemn. Galicyi zachodniej obrachowano w budżecie na r. 1881 w sumie 2,069.139 zł., zaś zamknięcie rachunków przedłożone przez rząd wykazuje ogół rzeczywistych wydatków w sumie 2,052.175 zł. 47 ct., przeto wydano rzeczywicie mniej niż preliminowano o 16.963 zł. 53 ct. Mianowicie: wydatki na zarząd preliminowano na 15.984 zł., wydano zaś rzeczywicie 12.540 zł. 39 ct., przeto mniej o 3.443 zł. 61 ct., z powodu zmniejszenia czynności i zmniejszenia zatem liczby urzędników i dyetaryuszów. Na spłatę za wylosowane obligacje indemn. preliminowano 862 050 zł., wydano rzeczywicie 845.449 zł., przeto mniej o 16.601 zł., ponieważ wiele obligacyj indemnizacyjnych wylosowanych w 1881 r. nie zostały przedłożone do wypłaty w ciągu tegoż roku. Na zapłatę odsetek od pozostałych obligacyj indemn. preliminowano 1,183.005 zł., wydano zaś rzeczywicie 1,171.044 zł., przeto wydano rzeczywicie mniej o 11.961 zł., ponieważ nie przedłożono do wypłaty znacznej liczby kuponów zapadłych w 1881 r. lub w poprzednich latach. Natomiast w rubryce zakupno obligacyj indemnizacyjnych na własność funduszu wydano 14.169 zł., a na ten wydatek nie preliminowano w budżecie na r. 1881, ponieważ nie można go było przewidzieć. Nie przytaczamy tu bardzo drobnych różnic w innych rubrykach wydatków.

Porównawszy ogół rzeczywistych dochodów w 1881 roku wynoszący sumę 2,034.534 zł. 40 ct. z ogółem rzeczywistych wydatków w tymże r. w sumie 2,052.175 zł. 47 ct., okazuje się przewyżka rzeczywistych wydatków nad rzeczywiste dochody tegoż funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniej, czyli niedobór w kwocie **17.641 zł. 7 ct.**, który pokryty został pożyczką z funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej. Pożyczka ta została w 1882 r. zwróconą już funduszowi indemnizacyjnemu wschodnio-galicyjskiemu.

Nadmienić winniśmy, że znaczna rzeczywista pozostałość z rachunków 1880 r. t. j. przewyżka dochodów rzeczywistych nad rzeczywiste wydatki tegoż roku, pozostałość wynosząca 106.525 zł. 67 ct., jak to wykazało zamknięcie rachunków r. 1880, nie została użytą na pokrycie wydatków 1881 r., ale przeniesioną jest do majątku tegoż funduszu zachodnio-galicyjskiego, i z niej 100.000 zł. umieszczone na procent, a 6.525 zł. 67 ct. użyto na zakupienie na własność tegoż funduszu obligacyj indemnizacyjnych, na który to cel także z dochodów 1881 roku wydano 14.195 zł. 93 ct., jak to widzieliśmy w wykazie rzeczywistych wydatków. Niżej przedstawiony stan majątku funduszu zachodnio-galicyjskiego z końcem 1881 roku wykaże nam powiększenie się majątku tą pozostałością z rachunków 1880 r.

Stan *majątku* własnego funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyjskiego był z końcem r. 1881 następujący: a) w obligacjach indemniz. własnych 555.190 złr. m. k. czyli 582.949 zł. 50 ct. a. w. biorąc imienną tychże obligacyj wartość; b) w książeczce kasy oszczędności 15 zł. 82 ct. a. w.; c) w kapitale ulokowanym na procent 100.000 zł., przeto ogół majątku wynosił z końcem 1881 r. **682.965 zł. 32 ct. a. w.**

Aktywa funduszu indemn. zachodnio-galicyjskiego były z końcem r. 1881. następujące: Po 1sze wyżej wyszczególniony majątek funduszu, który wówczas wynosił 682.965 zł. 32 ct., a doliczywszy do tego zapadłe w 1881 r. kupony od własnych obligacji w kwocie 65.337 zł. 57 ct., aktywa z własnego majątku wynosiły z końcem 1881 r. 748 302 zł. 89 ct. Po 2gie należitości a) od stron obowiązanych 17.350 zł. 64 ct.; b) od kraju zaległa należitość dodatku indemnizacyjnego 364.791 zł. 60 ct.; c) zaliczki zwrócić się mające 313 zł. 18 ct. Po 3cie z apas kasowy w gotówce z końcem 1881 r. 127 zł. 57 ct. Ogół więc aktywów funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyjskiego wynosił **1,130.885 zł. 89 ct. a. w.**

Pasywa funduszu indemn. zachodnio galicyjskiego z końcem 1881 r. były następujące: 1) Należitość kosztów zarządu 959 zł. 90 ct.; 2) należitość za obligacje wylosowane a dotychczas nie przedstawione do wypłaty 293.496 zł.; 3) kapitały zlikwidowane a jeszcze nie asygnowane 3.489 zł. 32 ct.; 4) odsetki od obligacji indemnizacyjnych, to jest kupony zapadłe po koniec 1881 roku a nie przedłożone jeszcze wówczas do wypłaty 354.462 zł. 29 ct.; 5) renty zaległe zlikwidowane a nie asygnowane 214 zł. 76 ct.; 6) nadpłata przez opodatkowanych dodatków indemnizacyjnych, którą zwrócić należy 9.425 zł. 57 ct.; 7) nadpłata przez strony kapitałów i rent 443 zł. 21 ct.; 8) depozyta obce zwrócić się mające 127 zł. 57 ct. Do tych pasywów wynoszących razem 662.618 zł. 63 ct., dodawszy główne pasywu tegoż funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyjskiego, które stanowi należitość za jego obligacje indemn. pozostałe jeszcze do losowania i spłaty od początku 1882. r. do 1898 r. włącznie, w sumie 22,798.020 zł. — okazuje się, że ogół pasywów funduszu indemnizacyjn. zachodnio-galicyjskiego wynosił z końcem 1881 roku **23,460.638 zł. 63 ct.**

Nie wpisujemy zaś w poczet pasywów funduszu indemn. zachodnio-galicyjskiego zamieszczonej w przedłożonym przez rząd zamknięciu rachunków sumy 30,333 930 zł. 73 ct., powstałej z subwencji wypłacanych corocznie przez skarb państwa funduszowi indemn. zachodnio-galicyjskiemu od 1858 r. oraz powstałej z zaliczek dawanych przez tenże skarb funduszowi indemn. przed 1858 r.; albowiem nieuzasadnionego rozszczenia skarbu państwowego do zwrotu tych subwencji i zaliczek nie uznaje wysoka Izba i nigdy nie uznała. Przeto według sprostowanego w ten

sposób rachunku, pasywa funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyskiego obrachowane przez rząd z końcem 1881. roku na 53,794.569 zł. 36 ct., wynosiły wówczas 23,460.638 zł. 63 ct. a. w. jak to wyżej wykazaliśmy.

Przystępujemy do sprawozdania z zamknięcia rachunków wydatków i dochodów *funduszu indemnizacyjnego krakowskiego*, który, jak wiadomo, nie pobierał i nie pobiera z skarbu państwa żadnego zasiłku lub uposażenia.

Ogół dochodów tego funduszu oznaczono w budżecie na r. 1881 w sumie 191.015 zł., zaś przedłożone przez rząd zamknięcie rachunków wykazuje, że ogół rzeczywistych dochodów w 1881 r. wynosił 143.836 zł. 4 ct., przeto mniej niż preliniowano o 47.178 zł. 96 ct. Dodawszy jednak do tych dochodów pozostałość z rachunków z końcem r. 1880. w sumie 110.088 zł. 29 ct., która powinna być wliczoną w dochody i rzeczywiście ją wliczono i użyto istotnie na pokrycie wydatków w r. 1881, widzimy, że ogół dochodów wynosił 253.924 zł. 33 ct. Porównując szczegółowe pozycje dochodów rzeczywistych z preliniowanymi, okazuje się, iż dochody rzeczywiste były mniejsze niż preliniowano w następujących rubrykach: Po 1-sze rzeczywisty dochód z dodatku indemnizacyjnego ustanowionego na ów rok w wysokości 30 ct. do każdego złotego podatków bezpośrednich z dodatkiem $\frac{1}{3}$ części, był mniejszy od preliniowanego, gdyż dochód ten z dodatku indemnizacyjnego preliniowano tak na poczet zaległej jak i bieżącej należitości na 180.964 zlr.; przyniósł zaś rzeczywiście tytułem zaległej należitości za lata ubiegłe 37.082 zlr. 79 ct., tytułem należitości za 1881 rok 90.373 zł. 17 ct., razem 127.455 zł. 96 ct., przeto mniej o 53.507 zł. 96 ct. niż preliniowano. Uzasadniając wyżej mniejszy rzeczywisty dochód w 1881 r. z dodatku indemnizacyjnego dla funduszu zachodnio-galicyskiego, wyłuszczyliśmy już dwie przyczyny, które spowodowały także, iż dodatek indemnizacyjny przyniósł w tymże 1881 r. funduszowi indemnizacyjnemu krakowskiemu mniej niż preliniowano.

Ogół wydatków funduszu indemnizacyjnego krakowskiego obrachowano w budżecie na r. 1881 na taką samą sumę 191.015 zł., w jakiej preliniowano dochody; zaś zamknięcie rachunków wykazuje ogół rzeczywistych wydatków w sumie 236.264 zł. 3 ct., przeto więcej o 45.249 zł. 3 ct. Porównując szczegółowo pozycje wydatków rzeczywistych w r. 1881. z preliniowanymi na tenże rok, widzimy, iż wydatki rzeczywiste były mniejsze w jednej tylko rubryce „koszta zarządu“ o 385 zł. 33 ct. z powodu mniejszej liczby czynności i urzędników. Natomiast wydatki rzeczywiste były większe od preliniowanych: Po 1-sze w rubryce odsetki dla uprawnionych, na który to wydatek preliniowano 100.359 zł., wydano zaś istotnie 101.141 zł., przeto więcej o 782 zł. niż preliniowano, a wydano więcej z powodu, że przedłożono do wypłaty większą ilość kuponów zapadłych w latach poprzednich niż przewidziano w budżecie. Po 2-gie, na zakup obligacyj indemnizacyjnych na własność, preliniowano 1.752 zł., wydano zaś 7.344 zł., więcej o 5.592 zł. a to z powodu, że po pokryciu wszystkich wydatków zwykłych, można było użyć większej sumy na zakupno obligacyj na własność funduszu, niż przewidziano w budżecie. Po 3-cie na spłatę wylosowanych obligacyj indemnizacyjnych preliniowano 86.100 zł., wydano zaś rzeczywiście 88.126 zł., przeto więcej o 2026 zł. niż preliniowano, a to ponieważ przedłożono do wypłaty większą ilość obligacyj wylosowanych w latach poprzednich, niż przewidziano w budżecie. Po 4-te na „rozmaite wydatki“, w której to rubryce wydatków mieści się zwrot nadpłaty przez podatujących dodatku indemnizacyjnego w latach dawniejszych, preliniowano 1610 zł., wydano zaś istotnie daleko więcej, bo 38844 zł., przeto więcej o 37.234 zlr. niż preliniowano; albowiem w 1881 r. zwrócono dyrekcji drogi żelaznej północnej nadpłaty dodatku indemnizacyjnego od 1871 r. począwszy.

Porównawszy ogół rzeczywistych dochodów funduszu indemnizacyjnego krakowskiego w 1881 r. wynoszący 253.924 zł. 33 ct. (licząc w te dochody jak wyżej zapas w gotówce z poprzedniego roku) z ogółem rzeczywistych wydatków w sumie 236.264 zł. 3 ct., okazuje się prze-

wyżka dochodów nad wydatki, czyli pozostałość z rachunków z końcem r. 1881. w sumie **17.660 zł. 30 ct.**, którą wykazano w aktywach funduszu z końcem 1881 r.

Stan własnego *majątku* funduszu indemnizacyjnego krakowskiego był z końcem 1881 r. następujący: *a)* w obligacjach indemnizacyjnych 95.890 złr. m. k., czyli 100.684 zł. 50 ct. w. a.; *b)* w książeczce kasy oszczędności 3 zł. 87 ct.; razem 100.688 zł. 37 ct. Nadmienimy tutaj, że fundusz indemnizacyjny krakowski umorzył i zniszczył własnych obligacyj do końca 1880 r. za sumę 543.490 zł. 50 ct., jak to przedstawiliśmy w zeszłorocznym sprawozdaniu naszym, zaś w r. 1881. umorzył i zniszczył własnych obligacyj za 37.852 zł. 50 ct., przeto razem do końca r. 1881. za 581.343 zł. w. a.

Aktywa funduszu indemnizacyjnego krakowskiego wynosiły z końcem r. 1881: Po 1sze wyżej wskazany majątek funduszu wynoszący wówczas 100.688 zł. 37 ct., a doliczywszy do tego majątku zapadłe w 1881 r. kupony od własnych obligacyj, w kwocie 755 zł. 13 ct., aktywa z własnego majątku wynosiły z końcem 1881 r. 101.443 zł. 50 ct. w. a. Po 2gie należności: *a)* od stron obowiązanych 4.377 zł. 70 ct.; *b)* od kraju, zaległa należność dodatku indemnizacyjnego 88.041 złr. 69 ct.; *c)* zaliczki zwrócić się mające 11 zł. 81 ct. Po 3cie zapas kasowy z końcem 1881 r. 17.660 zł. 30 ct. Ogół więc aktywów funduszu indemnizacyjnego krakowskiego wynosił z końcem 1881 roku 211.535 zł.

Pasywa czyli stan bierny funduszu indemnizacyjnego krakowskiego z końcem r. 1881. był następujący: 1) Należność kosztów zarządu funduszem — 48 zł. 83 ct.; 2) należność za obligacje już wylosowane a dotychczas nie przedłożone do wypłaty 60.658 zł. 50 ct.; 3) odsetki od obligacyj indemnizacyjnych 131.664 zł. 79 ct.; 4) nadpłata dodatków indemnizacyjnych zwrócić się mająca opodatkowanym 24 zł. 91 ct. i nadpłata wreszcie przez obowiązanych 48 zł. 66 ct. Do tych pasywów wynoszących razem 192.445 zł. 69 ct. dodawszy główną pozycję stanu biernego, którą stanowi należność za obligacje indemnizacyjne krakowskie pozostałe jeszcze do losowania i spłacenia od początku 1882 r. do 1898 r. w sumie 1,861.891 zł. 50 ct., okazuje się, że ogół pasywów funduszu indemnizacyjnego krakowskiego wynosił z końcem 1881 r. 2,054.337 zł. 19 ct.

Wysoki Sejm nie załatwia stanowczo zamknięcia rachunków funduszy indemnizacyjnych, z powodu, że zamknięcia rachunków przedkładane są Sejmowi od 1871 r., poprzednie zaś zamknięcia rachunków nie były Sejmowi przedłożone a tém mniej przez wys. Izbę załatwione, przeto rachunki teraz przedkładane nie mogą być ani należycie zbadane, ani stanowczo załatwione. Nie zapuszcza się wysoki Sejm w stanowcze rozpoznanie rachunków i w ich załatwienie z tego także powodu, iż skarb państwa rości sobie z tych rachunków pretensje do kraju, których Sejm nigdy nie uznał i uznać nie może. Na tém stanowisku pozostała komisya budżetowa w obec zamknięcia rachunków za rok 1881 i wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm wstrzymuje się od stanowczego załatwienia przedłożonego mu zamknięcia rachunków indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i W. Ks. Krakowskiego za rok 1881 i przyjmuje tylko je do wiadomości z zastrzeżeniami uchwalonemi na poprzednich sesjach sejmowych.

We Lwowie 26. Września 1882.

Przewodniczący
H. Wodzicki.

Sprawozdawca
Leon Chrzanowski.